

Eltávozott Senkálzky Endre (1914–2014)

A sors eleve színi pályára szánta: abban a házban látta meg a napvilágot **1914. október 2-án**, amelyben az első hivatásos erdélyi együttes indította 221 éves útjára az anyanyelvi színjátást Kolozsváron, és megáldotta a drámai hős adottságaival, jellemábrázoló készséggel, zengő orgánummal, tragikai erővel. Pályája 1937-ben indult, történelmi viharok közepette: kisebbségi sorsban, önellátás-

ra ítélve, majd államhatalmak változásának örömét és tragédiáját kellett megélnie. De jó iskola volt. **Ártó Mihály**-ként (Nyíró: *Jézusfagó ember*), **Török Ágoston**ként (Zilahy: *Hazajáró lélek*), **Ádám**ként (Madách: *Az ember tragédiája*), **Kreón**ként (Szophoklész: *Antigoné*) megtanulta a küldetés aranszabályát: a színjátás szellemi honvédelem. A nagy világgégés után **Bánk bán** szerepében medítál sorskérdésekről, majd 1948-ban **III. Richárd**ot formálja meg, pályája egyik legfontosabb állomásaként, szembeszállva a kor megkövetelte dogmatikus olvasatokkal. A szerep kulcsát Petőfi útmutatásaiból kiindulva lelta meg: „anakonda nézés, mely oda édesgeti a madarat a kigyó torkába”. A dogmatizmus korszakában szerepeinek lélektani hitelességű felépítésével sikerült elkerülnie a sematizmus csapdáit, s erre oktatta tanítványait is a Színművészeti Főiskolán. Az erdélyi színjátás megkerülhetetlen személyi-

ségeként 1964-ben, fél évtizedre, kinevezik a kolozsvári színház igazgatójának. A színház ebben az időszakban a modernizációs kísérletek színterévé vált (Brecht-, Dürrenmatt-, Miller-, Tennessee Williams bemutatók), a kolozsvári együttes sajátos arculatot munkált ki. Korszakában színháztörténeti jelentőségű *Az ember tragédiájának* új és eredeti olvasatban bemutatott rendezése. Személyes nagy

sikere **Maximus** alakítása Teleki-Illyés **Kegyencében**, amely hatalom és erkölcs, az elszabadult hatalomvágy kérdéskörét taglalta a totalitarizmus időszakában. Párhuzamosan az erdélyi magyar színjátszás megújulásával, a látványszínház térhódításával, stílusreemtő rendezők, **Harag György**, **Tompa Gábor** kísérletező partnerévé válik, s antologikus értékű előadásokban nyújt maradandót (**Farel**–Sütő: *Csillag a máglyán*; **Kosztaljov**–Gorkij: *Éjjeli menedékhely*; **Hamlet atyjának szelleme**, **Színészkirály** – Shakespeare: *Hamlet*; **Öregapó** – Kao Hszing-Csien: *Buszmegálló*; **Nagy-papa** – Ionesco: *Jacques avagy a behódolás*; **Priamus** – Shakespeare: *Troilus és Cressida*). Pályája jelképévé válhat **Firsz** alakítása életének 88. évében Csehov *Csereznyészkertjében* **Vlad Muger** rendezésében. A rendezői olvasat szerint a mű „végjáték”, az értékek pusztításáról szól a haszonelvűség jegyében. Alakítása tiltakozás volt, hogy ránk csak a

villanyoltás várna. Lehet, hogy fatális tévedésben élünk, de mindig volt és lesz újrakezdés – üzente és üzeni Firsz.

Díjak, kitüntetések

Az RNK érdemes művész kitüntetése, Kemény János díj (EMKE), Életműdíj – Kisvárdá, Szentgyörgyi István díj, Bánffy Miklós vándordíj, a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje (polgári tagozat), a budapesti Játékszíni Társaság Életműdíja, UNITER-életműdíj, a Román Kulturális és Vállalásiügyi Minisztérium Kulturális Érdemrendje, a Magyar Köztársaság Érdemes Művésze díj, a Színházi Kritikusok Céhe életműdíja, a Magyar Művészeti Akadémia Színházművészeti Tagozatának díja.

A 100. évében elhunyt **Senkálzky Endre**, Európa legidősebb aktív színésze, szeretett színháza gazdag adattárának gyűjtője, amely dokumentáció nélkül a Kolozsvári Állami Magyar Színház utóbbi 75 éves történetének meg-

írása szinte lehetetlen lenne. Mindezt a szó és a lélek fátklyájaként nyújtja át nekünk, stafétaként, hogy méltóképpen és méltósággal adhassuk át az utánunk jövőnek.

Szomorú szívvel búcsúzik a Kolozsvári Állami Magyar Színház társulata.

Az elhunytat a Kolozsvári Állami Magyar Színház saját halottjának tekintik.

Kovács Eszter

*

Drága halottunktól 2014. január 9-én, délelőtt fél 11-kor a Kolozsvári Állami Magyar Színház földszinti előcsarnokában búcsúzzunk, utolsó útjára déli 12.00 órakor kísérjük a színházból a Házsongárdi temetőbe, ahol 13.00 órakor helyezik örök nyugalomra.

Kegyelettel adózunk emléke előtt.

(*Szatmári Magyar Hírlap*
– 2015. január 6.)

(*Szerk. megjegyzés: lásd EÖGY füzetek februári szám 32–36. oldal*)

Fővárosi Örmény Klub

2014. március 20. csütörtök 17 óra

A Pest megyei Kormányhivatal Nyáry Pál terme,
bejárat a Budapest V., Városház utca 7. szám felől

Műsor

Dr. Sáska László természetbúvár
– Afrika erdélyi örmény származású magyar „csodadoktora”

Előadó: **Kubassek János**, a Magyar Földrajzi Múzeum (Érd) igazgatója
Vetített képes előadás

Rendező: *Ferencvárosi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat*
Támogató: *Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület*
és a *Fővárosi Örmény Önkormányzat*